Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

15. srpnja 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – Direktiva 2000/78/EZ – Zabrana diskriminacije na temelju invaliditeta – Članak 2. stavak 2. točka (a) – Članak 4. stavak 1. – Članak 5. – Nacionalni propis koji predviđa uvjete u vezi s oštrinom sluha zatvorskih službenika – Nepoštovanje najnižih propisanih pragova slušne percepcije – Apsolutna nemogućnost zadržavanja na radnom mjestu”

U predmetu C-795/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Riigikohus (Vrhovni sud, Estonija), odlukom od 24. listopada 2019., koju je Sud zaprimio 29. listopada 2019., u postupku

XX

protiv

Tartu Vangla,

uz sudjelovanje:

Justiitsministera,

Tervise- ja tööministera,

Õiguskantslera,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev, predsjednik vijeća, A. Kumin, T. von Danwitz (izvjestitelj), P. G. Xuereb i I. Ziemele, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Saugmandsgaard Øe,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

* Jezik postupka: estonski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za osobu XX, K. Hanni, *vandeadvokaat*,

– za Õiguskantsler, O. Koppel,

– za vladu Helenske Republike, E.-M. Mamouna, A. Magrippi i A. Dimitrakopoulou, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, D. Martin i E. Randvere, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 25. studenoga 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. stavka 2. i članka 4. stavka 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku: poglavlje 5., svezak 1., str. 69. i ispravak SL 2020., L 63, str. 9.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe XX i Tartu Vangla (zatvor u Tartuu, Estonija) nakon odluke upravitelja tog zatvora da otpusti osobu XX zbog nepoštovanja uvjeta u vezi s oštrinom sluha zatvorskih službenika.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 U uvodnim izjavama 16., 18., 20., 21. i 23. Direktive 2000/78 navedeno je:

„(16) Osiguranje mjera kojima se u obzir uzimaju potrebe osoba s invaliditetom na radnom mjestu ima važnu ulogu u borbi protiv diskriminacije na temelju invaliditeta.

[…]

(18) Ovom se Direktivom od oružanih snaga, policije, zatvora ili hitnih službi posebno ne zahtijeva zapošljavanje ili zadržavanje na radu osoba koje ne posjeduju odgovarajuće sposobnosti za obavljanje niza zadataka koji bi pred njih mogli biti postavljeni, uzimajući u obzir legitiman cilj očuvanja operativne spremnosti tih službi.

[…]

(20) Potrebno je osigurati odgovarajuće, odnosno učinkovite i praktične mjere za prilagodbu radnog mjesta invaliditetu, na primjer, prilagodbom prostorije i opreme, rasporeda radnog vremena, raspodjelom zadataka ili osiguranjem sredstava za osposobljavanje ili uvođenje u rad.

(21) Kako bi se utvrdilo uzrokuju li određene mjere nerazmjerno opterećenje, posebice je potrebno voditi računa o povezanim financijskim i drugim troškovima, razmjeru i financijskim izvorima organizacije ili poduzeća te o mogućnostima dobivanja pomoći iz javnih sredstava ili kakve druge pomoći.

[…]

(23) Različito postupanje može se opravdati u vrlo malom broju slučajeva, ako određena značajka povezana s vjerom ili uvjerenjem, invaliditetom, dobi ili spolnom orijentacijom predstavlja stvarni ili odlučujući uvjet za obavljanje tog posla te ako je cilj opravdan, a zahtjev razmjeran. Takve bi slučajeve trebalo navesti u obavijesti koje države članice dostavljaju Komisiji."

4 U skladu s člankom 1. te direktive, naslovljenim „Svrha":

„Svrha ove Direktive je utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja."

5 Članak 2. navedene direktive, naslovljen „Pojam diskriminacije", glasi:

„1. Za potrebe ove Direktive ‚načelo jednakog postupanja' znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz članka 1.

2. Za potrebe stavka 1.:

a) izravna diskriminacija postoji ako se prema nekoj osobi postupa nepovoljnije nego što se postupa ili se postupalo ili bi se postupalo prema nekoj drugoj osobi u usporedivoj situaciji, zbog bilo kojeg od razloga iz članka 1.;

[…]

5. Ova Direktiva ne utječe na mjere koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva, a koje su u demokratskom društvu potrebne zbog očuvanja javne sigurnosti, održanja javnog reda i prevencije kaznenih djela, radi zaštite zdravlja te zaštite prava i sloboda drugih ljudi."

6 Članak 3. te iste direktive, naslovljen „Područje primjene", u stavku 1. propisuje kako slijedi:

„U granicama nadležnosti prenesenih na [Europsku uniju], ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe, bilo u javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, u odnosu na:

a) uvjete za pristup zapošljavanju, samozapošljavanju ili uvjete za obavljanje zanimanja, uključujući mjerila odabira i uvjete za primanje u radni odnos, bez obzira na to o kojoj se vrsti djelatnosti radi te na svim profesionalnim razinama, uključujući napredovanje;

[…]

c) zapošljavanje i uvjete rada, uključujući otkaze i plaće;

[…]"

7 Članak 4. Direktive 2000/78, naslovljen „Uvjeti za obavljanje zanimanja”, u stavku 1. predviđa:

„Neovisno o članku 2. stavcima 1. i 2., države članice mogu propisati da različito postupanje koje se temelji na značajki povezanoj s bilo kojim od razloga iz članka 1. ne predstavlja diskriminaciju kada, zbog prirode određenih profesionalnih djelatnosti ili zbog uvjeta u kojima se one obavljaju, takva značajka predstavlja stvarni i odlučujući uvjet za obavljanje određenog zanimanja, pod uvjetom da je cilj legitiman i zahtjev proporcionalan.”

8 Članak 5. te direktive, naslovljen „Razumne prilagodbe potrebama osoba s invaliditetom”, određuje:

„Kako bi se zajamčilo poštovanje načela jednakog postupanja u pogledu osoba s invaliditetom, moraju se osigurati razumne prilagodbe njihovim posebnim potrebama. To znači da poslodavci prema potrebi u određenoj situaciji poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se osobi s invaliditetom omogućio pristup zapošljavanju, sudjelovanje ili napredovanje na radu ili osposobljavanje, ako takve mjere za poslodavca ne bi predstavljale nerazmjerno opterećenje. To opterećenje nije nerazmjerno ako se u dovoljnoj mjeri podupire postojećim mjerama u okviru politike za zaštitu osoba s invaliditetom dotične države članice.”

Estonsko pravo

9 Članak 146. vangistusseadusa (Zakon o izvršavanju kazne zatvora) određuje:

„(1) Cilj je zdravstvenog pregleda zatvorskog službenika da se otkriju zdravstvene smetnje koje uzrokuje služba, smanje i uklone opasnosti za zdravlje i utvrdi da ne postoje zdravstvene smetnje koje sprečavaju zatvorskog službenika u izvršavanju njegovih službenih dužnosti.

[…]

(4) Pravila o zdravstvenim uvjetima za zatvorske službenike i postupku zdravstvenog pregleda kao i sadržaj i oblik uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti predviđeni su uredbom Vlade Republike Estonije.”

10 Vabariigi Valitsuse määrus nr 12 „Vanglateenistuse ametniku tervisenõuded ja tervisekontrolli kord ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded” (Uredba br. 12 Vlade Republike Estonije o zdravstvenim uvjetima za zatvorske službenike i postupku zdravstvenog pregleda kao i o sadržaju i obliku uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti) od 22. siječnja 2013., (u daljnjem tekstu: Uredba br. 12), koja je donesena na temelju članka 146. stavka 4. Zakona o izvršavanju kazne zatvora, stupila je na snagu 26. siječnja 2013.

11 Članak 3. te uredbe predviđa:

„(1) Oštrina vida zatvorskog službenika mora ispunjavati sljedeće uvjete:

1. oštrina vida s korektivnim pomagalima ne smije biti manja od 0,6 na jednom oku ni manja od 0,4 na drugom oku;

2. normalno vidno polje, normalno raspoznavanje boja i normalan noćni vid.

(2) Zatvorski službenik ima pravo nositi kontaktne leće i naočale.”

12 U skladu s člankom 4. te uredbe:

„ (1) Oštrina sluha zatvorskog službenika treba biti dovoljna da može komunicirati telefonom, čuti zvuk alarma i radiokomunikaciju.

(2) Tijekom zdravstvenog pregleda oštećenje sluha zatvorskog službenika u uhu s boljim sluhom ne smije prelaziti 30 dB na frekvenciji 500 – 2000 Hz i 40 dB na frekvenciji 3000 – 4000 Hz, dok u uhu s lošijim sluhom ne smije prelaziti 40 dB na frekvenciji 500 – 2000 Hz i 60 dB na frekvenciji 3000 – 4000 Hz.”

13 Članak 5. iste uredbe određuje:

„(1) Popis zdravstvenih smetnji koje sprečavaju zatvorskog službenika u izvršavanju njegovih službenih dužnosti, koji treba uzeti u obzir prilikom procjene zdravstvenog stanja zatvorskog službenika, predviđa se u Prilogu 1.

(2) Postojanje apsolutne zdravstvene prepreke isključuje zapošljavanje osobe u zatvorskoj službi ili osposobljavanje za zanimanje zatvorskog službenika. […]”

14 U Prilogu 1. Uredbi br. 12 predviđa se popis zdravstvenih smetnji koje sprečavaju zatvorskog službenika u izvršavanju njegovih službenih dužnosti. Među „zdravstvenim preprekama”, „oštećenje sluha ispod propisanog praga” navodi se kao „apsolutna” zdravstvena prepreka.

Glavni postupak i prethodno pitanje

15 Tužitelj iz glavnog postupka bio je zaposlen u zatvoru u Tartuu (Estonija) kao zatvorski službenik skoro punih petnaest godina. On je, od 2. prosinca 2002. radio kao nadzornik u odjelu „Izvršavanje kazne istražnog zatvora” tog zatvora, a zatim, od 1. lipnja 2008., kao nadzornik u odjelu „Nadzor” tog zatvora. Njegove službene dužnosti na potonjem radnom mjestu uključivale su, među ostalim, nadzor – sukladno uputama – osoba pod elektronskim nadzorom u okviru sustava praćenja i prijenos informacija o tim osobama, kontrolu nadzorne i signalne opreme, reagiranje i priopćavanje informacija, osobito u slučaju alarma, te utvrđivanje povreda internog zatvorskog pravilnika.

16 Uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti od 4. travnja 2017. utvrđeno je da prag slušne percepcije lijevog uha tužitelja iz glavnog postupka ispunjava uvjete iz Uredbe br. 12, dok je taj prag njegova desnog uha iznosio 55 do 75 decibela (dB) na frekvenciji od 500 do 2000 Hertza (Hz). Tužitelj tvrdi da je riječ o oštećenju sluha koje postoji od djetinjstva.

17 Upravitelj zatvora u Tartuu otpustio je tužitelja iz glavnog postupka odlukom od 28. lipnja 2017., u skladu s relevantnim odredbama estonskog prava, uključujući osobito s člankom 5. te uredbe, jer njegova oštrina sluha nije u skladu s najnižim pragovima slušne percepcije određenima tom uredbom.

18 Tužitelj iz glavnog postupka podnio je tužbu Tartu Halduskohusu (Upravni sud u Tartuu, Estonija) radi utvrđenja nezakonitosti tog otkaza i naknade štete, pri čemu je tvrdio da Uredba br. 12 dovodi do diskriminacije na temelju invaliditeta protivno põhiseadusu (Ustav) i nacionalnom propisu o jednakom postupanju. Ta je tužba odbijena presudom od

14. prosinca 2017., konkretno uz obrazloženje da je uvjet koji se odnosi na najniži prag slušne percepcije, predviđen Uredbom br. 12, nužna i opravdana mjera kojom se zatvorskim službenicima na dužnosti omogućuje izvršavanje svih njihovih zadataka.

19 Presudom od 11. travnja 2019. Tartu Ringkonnakohus (Žalbeni sud u Tartuu, Estonija) prihvatio je žalbu tužitelja iz glavnog postupka, ukinuo je tu presudu, utvrdio da je odluka o otpuštanju nezakonita i naložio zatvoru u Tartuu da mu isplati naknadu štete.

20 Taj je sud smatrao da se odredbe Uredbe br. 12 o uvjetima u vezi s oštrinom sluha protive općem načelu jednakosti, utvrđenom Ustavom. Navedeni sud smatra da se ta uredba, osim toga, protivi načelu zaštite legitimnih očekivanja, koje je također utvrđeno Ustavom. Stoga je taj isti sud, u predmetu koji se pred njime vodi, odlučio te odredbe izuzeti iz primjene. Taj je sud također odlučio pokrenuti sudski postupak ocjene ustavnosti navedenih odredbi pred sudom koji je uputio zahtjev, Riigikohusom (Vrhovni sud, Estonija).

21 Potonji navodi da Justiitsminister (ministar pravosuđa, Estonija) i zatvor u Tartuu tvrde da je Uredba br. 12, konkretno, njezin Prilog 1. u skladu s Ustavom i da nužnost jamčenja sigurnosti osoba i javnog poretka opravdavaju najniže pragove slušne percepcije predviđene tom uredbom, kao i zabranu uporabe slušnog aparata radi ispunjenja tih uvjeta. Naime, zatvorski službenik mora moći izvršavati sve zadatke za koje je osposobljen i po potrebi pružiti pomoć policiji, tako da oštrina sluha zatvorskog službenika mora biti primjerena kako bi se u svim okolnostima osigurala jasna i sigurna komunikacija s njegovim kolegama, bez pomoći slušnog pomagala.

22 Sud koji je uputio zahtjev također ističe da obveza postupanja prema osobama s invaliditetom na jednak način kao i s drugim osobama koje se nalaze u usporedivoj situaciji i bez diskriminacije ne proizlazi samo iz Ustava, nego i iz prava Unije, osobito iz članka 21. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i odredbi Direktive 2000/78.

23 Sud koji je uputio zahtjev naposljetku navodi, pozivajući se na presudu od 13. studenoga 2014., Vital Pérez (C-416/13, EU:C:2014:2371, t. 43. do 45.), da je potreba da se osigura operativna spremnost i dobro funkcioniranje policije, zatvora ili hitnih službi legitiman cilj kojim se može opravdati različito postupanje. Međutim, važno je ispitati je li nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku propisao uvjet koji je proporcionalan postavljenom cilju. Međutim, ni tekst te direktive ni sudska praksa Suda ne omogućuju izvođenje jasnih zaključaka o tom pitanju.

24 U tim je okolnostima Riigikohus (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 2. stavak 2. u vezi s člankom 4. stavkom 1. Direktive [2000/78] tumačiti na način da mu se protivi nacionalno zakonodavstvo kojim se predviđa da oštećenje sluha ispod propisanog praga predstavlja apsolutnu prepreku za rad zatvorskog službenika i kojim se ne dozvoljava uporaba korektivnih slušnih pomagala za ocjenu ispunjavanja uvjeta u vezi s oštrinom sluha?”

O prethodnom pitanju

25 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. stavak 2. i članak 4. stavak 1. Direktive 2000/78 tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji predviđa apsolutnu nemogućnost zadržavanja na njegovu radnom mjestu zatvorskog službenika čija oštrina sluha

nije u skladu s najnižim pragovima slušne percepcije utvrđenima tim propisom, a da se prilikom ocjene ispunjavanja uvjeta kad je riječ o oštrini sluha ne dopušta uporaba korektivnih slušnih pomagala.

26 Najprije je potrebno podsjetiti na to da kako iz naslova i preambule tako i iz sadržaja i krajnjeg cilja Direktive 2000/78, proizlazi da se njome želi uspostaviti opći okvir koji bi svakoj osobi osigurao jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja, pružajući joj učinkovitu zaštitu od diskriminacije na temelju nekog od razloga iz njezina članka 1., među kojima je i invaliditet (presude od 19. rujna 2018., Bedi, C-312/17, EU:C:2018:734, t. 28. i navedena sudska praksa, te od 8. listopada 2020., Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu i dr., C-644/19, EU:C:2020:810, t. 30.).

27 Što se tiče primjenjivosti te direktive, imajući u vidu navode suda koji je uputio zahtjev, koji nisu osporeni pred Sudom, Uredba br. 12 odnosi se na uvjete za primanje zatvorskog službenika u radni odnos i za otkaz, u smislu članka 3. stavka 1. točaka (a) i (c) navedene direktive, pa stoga ulazi u područje primjene te iste direktive.

28 Kao prvo, kad je riječ o tome uspostavlja li nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku različito postupanje na temelju invaliditeta, valja podsjetiti na to da, u skladu s člankom 2. stavkom 1. Direktive 2000/78, za potrebe potonje direktive „načelo jednakog postupanja" znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz njezina članka 1. Člankom 2. stavkom 2. točkom (a) te direktive pojašnjava se da izravna diskriminacija postoji ako se prema nekoj osobi zbog invaliditeta postupa nepovoljnije nego što se postupa ili se postupalo ili bi se postupalo prema nekoj drugoj osobi u usporedivoj situaciji.

29 U ovom slučaju, na temelju Uredbe br. 12, a osobito njezina članka 4. i Priloga 1., osobe sa smanjenom oštrinom sluha, koja je niža od najnižih propisanih pragova slušne percepcije, ne mogu se zaposliti niti zadržati na radnom mjestu kao zatvorski službenici. Prema tome, prema njima se postupa nepovoljnije nego što se postupa ili se postupalo ili bi se postupalo prema nekim drugim osobama u usporedivoj situaciji, odnosno prema drugim radnicima koji su zaposleni kao zatvorski službenici, ali čija je oštrina sluha u skladu s tim normama.

30 Iz toga proizlazi da taj propis uspostavlja različito postupanje koje se izravno temelji na invaliditetu u smislu članka 2. stavka 2. točke (a) Direktive 2000/78.

31 Što se tiče, kao drugo, toga može li se takvo različito postupanje opravdati na temelju članka 4. stavka 1. Direktive 2000/78, valja podsjetiti na to da države članice – prema samom tekstu te odredbe – mogu propisati da različito postupanje koje se temelji na značajki povezanoj s bilo kojim od razloga iz članka 1. te direktive ne predstavlja diskriminaciju kada, zbog prirode određenih profesionalnih djelatnosti ili zbog uvjeta u kojima se one obavljaju, takva značajka predstavlja stvarni i odlučujući uvjet za obavljanje određenog zanimanja, pod uvjetom da je cilj legitiman i zahtjev proporcionalan.

32 Sud je presudio da nije razlog na kojem se temelji različito postupanje, nego značajka koja je s tim razlogom povezana ona koja mora činiti takav stvarni i odlučujući uvjet za obavljanje zanimanja (presuda od 15. studenoga 2016., Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, t. 33. i navedena sudska praksa).

33 Budući da omogućuje odstupanje od načela nediskriminacije, članak 4. stavak 1. navedene direktive u vezi s njezinom uvodnom izjavom 23. – u kojoj se upućuje na „vrlo mali broj slučajeva” u kojima se takvo različito postupanje može opravdati – treba usko tumačiti (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2011., Prigge i dr., C-447/09, EU:C:2011:573, t. 72. i navedenu sudsku praksu).

34 U tom pogledu, valja istaknuti da je u uvodnoj izjavi 18. Direktive 2000/78 pojašnjeno da se tom direktivom od zatvora posebno ne zahtijeva zapošljavanje ili zadržavanje na radu osoba koje ne posjeduju odgovarajuće sposobnosti za obavljanje niza zadataka koji bi pred njih mogli biti postavljeni, uzimajući u obzir legitiman cilj očuvanja operativne spremnosti tih službi.

35 Prema tome, potreba da se osigura operativna spremnost i dobro funkcioniranje tih službi legitiman je cilj u smislu članka 4. stavka 1. te direktive (vidjeti po analogiji presudu od 13. studenoga 2014., Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, t. 44.).

36 Nadalje, Direktiva 2000/78, na temelju njezina članka 2. stavka 5., ne utječe na mjere koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva, a koje su u demokratskom društvu potrebne zbog očuvanja javne sigurnosti, održanja javnog poretka i prevencije kaznenih djela, radi zaštite zdravlja te zaštite prava i sloboda drugih ljudi.

37 Kad je riječ o cilju koji je postavljen nacionalnim propisom o kojem je riječ u glavnom postupku, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je svrha te uredbe – time što su u njezinu članku 4. i Prilogu 1. predviđeni najniži pragovi slušne percepcije čije nepoštivanje predstavlja apsolutnu zdravstvenu prepreku za obavljanje zanimanja zatvorskog službenika – očuvanje sigurnosti osoba i javnog poretka, time što se osigurava da zatvorski službenici budu fizički sposobni izvršavati sve zadaće za koje su zaduženi.

38 U skladu s člankom 4. stavkom 1. navedene uredbe, oštrina sluha zatvorskog službenika treba dakle biti dovoljna da može komunicirati telefonom, čuti zvuk alarma i radiokomunikaciju.

39 Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 45. svojeg mišljenja, uvjet koji se odnosi na dobar sluh i stoga na određenu oštrinu sluha proizlazi iz naravi zadataka zatvorskog službenika, kako ih je opisao sud koji je uputio zahtjev. Taj je sud zapravo naveo da nadzor zatvorenika osobito podrazumijeva mogućnost otkrivanja i reakcije na probleme koji se zvučno manifestiraju, čuti pokretanje alarma, komunikacije s drugim službenicima putem komunikacijskih uređaja a posebice, u bučnim ili konfliktnim situacijama, ili eventualno prilikom fizičkih sukoba, u slučaju kad zatvorenici krše interni zatvorski pravilnik. Osim toga, iz tih istih navoda proizlazi da se svakom zatvorskom službeniku može propisati obveza pružanja pomoći policiji, na koju se primjenjuju isti uvjeti u vezi s oštrinom sluha.

40 Naime, Sud je već presudio se da posjedovanje posebnih tjelesnih sposobnosti može smatrati „stvarnim i odlučujućim uvjetom za obavljanje određenog zanimanja” u smislu članka 4. stavka 1. Direktive 2000/78 za obavljanje određenih zanimanja kao što su vatrogasci ili policijski službenici (vidjeti u tom smislu presude od 12. siječnja 2010., Wolf, C-229/08, EU:C:2010:3, t. 40.; od 13. studenoga 2014., Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, t. 40. i 41. i od 15. studenoga 2016., Salaberria Sorondo, C-258/15, EU:C:2016:873, t. 36.).

41 Prema tome, činjenicu da oštrina sluha zatvorskog službenika za obavljanje njegova zanimanja mora zadovoljiti najniže pragove slušne percepcije utvrđene nacionalnim propisom, moguće je – zbog naravi zadataka zatvorskog službenika i uvjeta njihova izvršavanja – smatrati „stvarnim i odlučujućim uvjetom za obavljanje određenog zanimanja" u smislu navedenog članka 4. stavka 1.

42 Budući da je svrha Uredbe br. 12 očuvanje sigurnosti osoba i javnog poretka, valja utvrditi da su tom uredbom postavljeni legitimni ciljevi, kao što to proizlazi iz točaka 36. i 37. ove presude. U tim okolnostima, važno je još provjeriti je li proporcionalan uvjet predviđen tom uredbom, u njezinu članku 4. i Prilogu 1., prema kojem oštrina sluha zatvorskog službenika mora biti u skladu s najnižim pragovima slušne percepcije, a da prilikom ocjene usklađenosti s tim pragovima nije dopuštena uporaba korektivnih slušnih pomagala, a čije neispunjavanje predstavlja apsolutnu zdravstvenu prepreku za obavljanje njegovih dužnosti, okončava ih, i koji stoga može dovesti do njegova otkaza. Slijedom toga, valja ispitati je li taj uvjet prikladan za postizanje tih ciljeva i prekoračuje li ono što je nužno za njihovo postizanje (vidjeti u tom smislu presudu od 13. studenoga 2014., Vital Pérez, C-416/13, EU:C:2014:2371, t. 45.).

43 Najprije, kad je riječ o prikladnosti uvjeta iz prethodne točke za postizanje ciljeva postavljenih Uredbom br. 12, koji se odnose na održavanje sigurnosti osoba i javnog poretka, može se priznati da određivanje najnižih pragova slušne percepcije za obavljanje dužnosti zatvorskog službenika bez uporabe korektivnih slušnih pomagala, omogućuje da se potonjem osigura mogućnost da reagira na zvučne alarme ili na eventualni napad i da pruži pomoć policiji, a da ne postoji opasnost da ga u tome prepriječi, ovisno o slučaju, oštećenje ili gubitak slušnog aparata.

44 Međutim, valja podsjetiti na to da je neki propis prikladan osigurati ostvarenje postavljenog cilja samo ako istinski osigurava njegovo sustavno i dosljedno ostvarenje (presude od 12. siječnja 2010., Petersen, C-341/08, EU:C:2010:4, t. 53. i navedena sudska praksa i od 21. siječnja 2021., INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, t. 32.).

45 Iz navoda sadržanih u zahtjevu za prethodnu odluku proizlazi da se usklađenost s najnižim pragovima slušne percepcije određenima Uredbom br. 12 ocjenjuje tako da se dotični zatvorski službenik tom prilikom ne može koristiti slušnim pomagalom, dok se službenik prilikom ocjene usklađenosti s normama predviđenima u vezi s oštrinom vida može koristiti korektivnim pomagalima poput kontaktnih leća ili naočala. Međutim, nošenje, gubitak ili oštećenje kontaktnih leća ili naočala može također spriječiti izvršavanje njegovih dužnosti i zatvorskog službenika dovesti u opasnosti koje su slične onima koje su posljedica uporabe, gubitka ili oštećenja slušnog pomagala, osobito u slučaju fizičkog sukoba u kojem bi se našao navedeni službenik.

46 Nadalje, što se tiče nužnosti tog uvjeta za postizanje ciljeva održavanja sigurnosti osoba i javnog poretka, a koji se žele postići Uredbom br. 12, valja podsjetiti na to da nepoštovanje najnižih pragova slušne percepcije određenih tom uredbom predstavlja zdravstvenu prepreku koja apsolutno sprječava obavljanje dužnosti zatvorskog službenika. Ti se pragovi primjenjuju na sve zatvorske službenike, bez mogućnosti odstupanja, neovisno o ustanovi u kojoj su raspoređeni ili o radnom mjestu na kojem su zaposleni. Osim toga, navedena uredba ne omogućuje pojedinačnu ocjenu sposobnosti zatvorskog službenika za ispunjavanje bitnih zadataka tog zanimanja, neovisno o njegovu oštećenju sluha.

47 Doista, neke od zadaća tih službenika, kao što to proizlazi iz točaka 15. i 39. ove presude, sastoje se od nadzora osoba pod elektronskim nadzorom pomoću sustava praćenja, kontrole nadzorne i signalne opreme, pri čemu ne podrazumijevaju učestale kontakte s zatvorenicima. Osim toga, iz

zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da Uredba br. 12 ne vodi računa o činjenici da se oštećenje sluha može korigirati slušnim pomagalima, koja mogu biti vrlo sitna, nositi se u uhu odnosno čak staviti ispod kape.

48 Konačno, valja podsjetiti na to da je poslodavac na temelju članka 5. Direktive 2000/78, u vezi s njezinim uvodnim izjavama 20. i 21., dužan prema potrebi u određenoj situaciji poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se osobi s invaliditetom omogućio pristup zapošljavanju, sudjelovanje ili napredovanje na radu, ako takve mjere za poslodavca ne bi predstavljale nerazmjerno opterećenje. Naime, u skladu s uvodnom izjavom 16. te direktive, osiguranje mjera kojima se u obzir uzimaju potrebe osoba s invaliditetom na radnom mjestu ima važnu ulogu u borbi protiv diskriminacije na temelju invaliditeta. U tom pogledu, Sud je pojasnio da pojam „razumna prilagodba" treba široko tumačiti, tako da se odnosi na uklanjanje različitih prepreka koje sprečavaju puno i učinkovito sudjelovanje osoba s invaliditetom u profesionalnom životu na ravnopravnoj osnovi s drugim radnicima. Nadalje, uvodna izjava 20. u tom pogledu sadržava popis razumnih materijalnih, organizacijskih ili obrazovnih prilagodbi koji nije iscrpan (vidjeti u tom smislu presudu od 11. travnja 2013., HK Danmark, C-335/11 i C-337/11, EU:C:2013:222, t. 54. i 56.).

49 Takva je obveza također utvrđena Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, koja je u ime Europske zajednice odobrena Odlukom Vijeća 2010/48/EZ od 26. studenoga 2009. (SL 2010., L 23, str. 35.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 66., str. 55.), na čije se odredbe – valja podsjetiti – moguće pozivati u svrhu tumačenja odredbi Direktive 2000/78, tako da se potonja mora, u mjeri u kojoj je to moguće, tumačiti u skladu s tom istom konvencijom (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2019., Nobel Plastiques Ibérica, C-397/18, EU:C:2019:703, t. 40.).

50 U tom pogledu Sud je presudio da se toj direktivi protivi otpuštanje na temelju invaliditeta koje, s obzirom na obvezu da se osiguraju razumne prilagodbe potrebama osoba s invaliditetom, nije opravdano činjenicom da dotična osoba nije stručna, sposobna ni raspoloživa za obavljanje osnovnih zadataka svojeg radnog mjesta (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 2006., Chacón Navas, C-13/05, EU:C:2006:456, t. 52.).

51 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz navoda sadržanih u zahtjevu za prethodnu odluku, prije nego što je dobio otkaz, tužitelj iz glavnog postupka bio je na zadovoljstvo svojih nadređenih zaposlen kao zatvorski službenik tijekom više od četrnaest godina. Međutim, iz tih istih navoda proizlazi da Uredba br. 12 njegovu poslodavcu ne omogućuje da prije otkaza izvrši provjere kako bi saznao je li moguće, u skladu s člankom 5. Direktive 2000/78, poduzeti odgovarajuće mjere, poput uporabe slušnog aparata, oslobođenja te osobe od obveze izvršavanja zadaća koje zahtijevaju dostizanje najnižih propisanih pragova slušne percepcije ili pak raspoređivanje na radno mjesto koje ne zahtijeva dostizanje tih pragova, a nije dana nikakva naznaka o eventualnoj nerazmjernosti opterećenja do kojeg bi došlo zbog takvih mjera.

52 Stoga, čini se da je Uredba br. 12 – predviđanjem najnižih pragova slušne percepcije čije nepoštovanje predstavlja apsolutnu medicinsku prepreku za obavljanje dužnosti zatvorskog službenika, pri čemu ne omogućuje provjeru može li taj službenik ispunjavati svoje dužnosti, po potrebi nakon izvršavanja razumnih prilagodbi u smislu tog članka 5. – propisala uvjet koji prekoračuje ono što je nužno za postizanje ciljeva postavljenih tom uredbom, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

53 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 2. stavak 2. točku (a), članak 4. stavak 1. i članak 5. Direktive 2000/78 treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji predviđa apsolutnu nemogućnost zadržavanja na njegovu radnom mjestu zatvorskog službenika čija oštrina sluha nije u skladu s najnižim pragovima slušne percepcije utvrđenima tim propisom, a ne omogućuje provjeru može li taj službenik ispunjavati navedene dužnosti, po potrebi nakon izvršavanja razumnih prilagodbi u smislu tog članka 5.

Troškovi

54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 2. stavak 2. točku (a), članak 4. stavak 1. i članak 5. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis koji predviđa apsolutnu nemogućnost zadržavanja na njegovu radnom mjestu zatvorskog službenika čija oštrina sluha nije u skladu s najnižim pragovima slušne percepcije utvrđenima tim propisom, a ne omogućuje provjeru može li taj službenik ispunjavati navedene dužnosti, po potrebi nakon izvršavanja razumnih prilagodbi u smislu tog članka 5.

Potpisi